

П'ять канадських освітніх закладів приєдналися до Глобальної коаліції українських студій СТ. 2	Російський дрон ударив по поїзду Київ–Варшава біля польського кордону СТ. 5	Історія Ліги Українок Канади Частина друга СТ. 6	Павло Садох: людина, яка понад два десятиліття будувала український голос у Португалії СТ. 9	30 років, 30 фактів про гривнюісторія національної валюти СТ. 10
--	---	--	--	--

ВІЗИТ ЗЕЛЕНСЬКОГО ДО КАНАДИ

Україна та Канада підписали три документи про співпрацю, два з них уклали лідери, а ще один – міністри енергетики.

На тлі безперервних російських ударів по критичній інфраструктурі України Президент Володимир Зеленський здійснив триденний візит до Канади 9–11 вересня. Ця поїздка стала більше, ніж серією офіційних зустрічей. Вона продемонструвала незмінну підтримку України та стала черговим свідченням міцності українсько-канадського партнерства. Від Калгарі й Банфф до Торонто та Норт-Бей візит охопив захід і центр країни, поєднавши державні переговори, питання безпеки й оборони, енергетики та економічної співпраці, а також зустрічі з українською громадою.

Головним політичним підсумком візиту стало підписання Володимиром Зеленським і Прем'єр-міністром Канади Марком Карні Декларації про 100-річне партнерство, яка передбачає поглиблення відносин між двома країнами до рівня всеосяжного стратегічного партнерства. Сторони також оголосили про новий пакет військової, енергетичної та фінансової підтримки України.

Уряд Канади розподілив нові зобов'язання на кілька напрямів. Зокрема, 350 млн канадських

доларів передбачено на перехоплювачі для посилення української протиповітряної оборони, майже 435 млн канадських доларів — у вигляді кредитних гарантій для підтримки енергетичної безпеки, а ще 200 млн канадських доларів — на пільгове фінансування відновлення. Водночас 350 млн канадських доларів із цього пакета призначені саме на військове обладнання. Приземлення президентського літака в Міжнародному аеропорту Калгарі ввечері 9 вересня здивувало багатьох, адже державні візити зазвичай зосереджені у федеральній столиці. Однак вибір Альберти був стратегічно обґрунтованим. Провінція є одним із центрів канадського енергетичного сектору, а також має одну з найбільших українських громад у країні.

Саме в Банффі проходив Кабінетний планувальний форум канадського уряду, до якого долучилися Володимир Зеленський та перша леді Олена Зеленська. Участь Президента України дала можливість безпосередньо обговорити з членами уряду Канади питання оборони, енергетичної безпеки, відновлення України та по-

дальшої двосторонньої співпраці. У центрі уваги були, зокрема, потреби української енергосистеми напередодні зими.

Нова оборонна та енергетична підтримка

Головною подією другого дня візиту, 10 вересня, стала зустріч Володимира Зеленського та Марка Карні в Калгарі. Під час переговорів було оголошено деталі нового пакета канадської допомоги Україні.

Одним із головних пріоритетів стало посилення української протиповітряної оборони. Канада зобов'язалася профінансувати постачання перехоплювачів, необхідних для захисту українських міст від російських ракетних атак. Окремий напрям підтримки стосується безпілотних технологій: Канада планує суттєво розширити власне виробництво дронів, частину яких передаватимуть Україні. Паралельно сторони домовилися про поглиблення енергетичної співпраці та фінансові

ВІЗИТ ЗЕЛЕНСЬКОГО ДО КАНАДИ

➔ Закінчення з стор. 1

механізми, які мають допомогти Україні зміцнити енергетичну стійкість перед зимовим періодом.

Ключовим політичним документом візиту стала Декларація про 100-річне партнерство. Документ має підняти двосторонні відносини до рівня всеосяжного стратегічного партнерства та закріпити довгострокову співпрацю у сфері оборони, економіки, відновлення та безпеки. Практичним продовженням цієї стратегії стала домовленість про поглиблення співпраці у сфері безпілотних технологій. Україна та Канада працюватимуть над розширенням виробництва дронів і залученням канадських технологій та інвестицій до українського оборонно-промислового сектору. «Україна номер один у дронних технологіях у світі з точки зору кількості, якості і з точки зору цінової політики. Ми підписали відповідну декларацію на шляху підписання великої Drone Deal між нашими компаніями», — зазначив Зеленський.

Торонто: бізнес і українська громада

11 вересня президентська делегація прибула до Торонто, де програма візиту була зосереджена на економічній співпраці та зв'язках з українською громадою. У Торонто Володимир Зеленський зустрівся з керівниками та представниками провідних канадських компаній і фінансових установ. Під час зустрічі обговорювали перспективи співпраці у військово-технічній сфері, енергетиці, аграрному секторі та банківській галузі.

Важливою частиною останнього

Володимир Зеленський зустрівся з українськими військовими пілоти, які проходять навчання на базі Міжнародної школи підготовки військових пілотів у місті Норт-Бей.

дня візиту стала зустріч Президента з представниками української громади Канади в Торонто. У ній взяли участь керівники та представники Світового Конгресу Українців (СКУ), Конгресу Українців Канади (КУК), Канадсько Української Фундації, Ліги Українців Канади, Спільки Української Молоді та інших громадських організацій. Цьогоріч українська громада Канади відзначає 135 років від приїзду перших українських іммігрантів до Канади.

Зустріч відбулася у форматі відкритої розмови (fireside chat), яку модерував Надзвичайний і Повноважний Посол України в Канаді Андрій Плахотнюк. Такий формат дозволив відійти від традиційної протокольної зустрічі та провести безпосередню розмову з представниками громади про війну, підтримку України, українсько-канадські відносини та роль діаспори. Під час розмови Зеленський наголосив на істо-

ричній ролі української громади у зміцненні відносин між двома країнами та подякував українцям Канади за багаторічну підтримку України.

«Столітнє партнерство, таких угод в Україні не було. Перша угода в Європі була з Великобританією. А в цій частині кулі і світу у нас перша сторічна угода з Канадою. Ми дуже пишаємося цим, я вважаю, що це дуже сильний результат для всіх наших людей», — наголосив Президент.

Зеленський також підкреслив, що відносини України із західними партнерами мають розвиватися не лише у форматі допомоги Україні, а як взаємовигідне стратегічне партнерство. «Коли ми говоримо "Україна в Європі", це не тільки запит на підтримку, на зброю, це і взаємовигідний союз. Чому? Тому що передусім це про безпеку. Україна може давати в майбутньому не меншу безпеку, ніж Європа сьогодні дає Україні: досвідом

і військовими технологіями», — сказав глава держави. За словами Зеленського, важливо зберігати єдність України та її міжнародних партнерів, продовжувати санкційний тиск на Росію та пояснювати світові, що безпека України безпосередньо пов'язана з безпекою Європи та НАТО.

Завершення візиту в Норт-Бей

Після зустрічей у Торонто Володимир Зеленський вирушив до Норт-Бей, де завершив свій триденний візит до Канади. У місті Президент зустрівся з українськими військовими льотчиками, які проходять підготовку в Канаді для роботи на сучасних іноземних літаках. Норт-Бей також має стратегічне значення для канадської системи оборони. Тут розташований військовий об'єкт, пов'язаний із системою NORAD, що відповідає за аерокосмічне попередження та оборону Північної Америки.

Візит завершився демонстрацією того, що українсько-канадське партнерство виходить далеко за межі традиційної гуманітарної підтримки. Оборона, енергетика, безпілотні технології, інвестиції, відновлення та підготовка українських військових стають складовими довгострокового стратегічного союзу між двома країнами. Для України важливим результатом стало не лише отримання нових ресурсів для протистояння російській агресії, а й закріплення бачення Канади як довгострокового партнера — країни, готової підтримувати Україну під час війни та долучатися до її відновлення й зміцнення безпеки після перемоги.

Олександра Чорна

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗВУЧАТИМЕ НА ТУРИСТИЧНИХ АВТОБУСАХ ТОРОНТО

На туристично екскурсійних автобусах City Sightseeing Worldwide Hop-On Hop-Off у Торонто запрацював український аудіогід. Відтепер відвідувачі можуть знайомитися з історією міста та його визначними місцями українською мовою. Про це повідомила перша леді України Олена Зеленська на своїх соцмережах.

За її словами, до початку повномасштабної війни в Торонто та його околицях проживала значна українська громада, а після 2022 року Канада прийняла ще сотні тисяч українців. Водночас Торонто щороку відвідують тисячі україномовних туристів. Серед найвідоміших туристичних принад міста: CN Tower, Королівський музей Онтаріо, акваріум Ripley's Aquarium of Canada та мальовниче узбережжя озера Онтаріо. «Дізнаватися історію міста з такою потужною українською складовою можна тепер українською мовою, бо на маршрутах автобусів City Sightseeing Worldwide Hop-On Hop-Off

тепер є український аудіогід», — заявила Зеленська.

Запуск аудіогіда в Торонто відбувся в межах міжнародного проекту з українізації провідних пам'яток світу. За словами першої леді, ініціатива

вже об'єднує 126 визначних місць у 59 країнах. Серед них: музеї, галереї, туристичні маршрути, заповідники, палаци та інші культурні й історичні об'єкти. Олена Зеленська наголосила, що завдяки таким ініціативам укра-

їнська мова дедалі частіше звучить у різних куточках світу, розповідаючи про визначні місця та події, важливі для всього цивілізованого світу. На її думку, українська має звучати вільно й гучно, як мова народу, який протистоїть російській агресії та світовому злу.

«Саме так має звучати мова народу, який бореться зі світовим злом, — вільно й гучно, — підтримуючи своїх і здобуваючи нових друзів», — наголосила перша леді. Вона також подякувала всім, хто долучається до розвитку проекту аудіогідів та сприяє поширенню української мови у світі. «Це й робимо в проєкті аудіогідів. Дякую всім причетним до нового звучання українського голосу», — зазначила дружина Президента.

Запуск українського аудіогіда в Торонто став ще одним кроком у представленні української мови та культури на міжнародній туристичній і культурній мапі.

Надія Лемко

Генеральний консул України в Торонто Олег Ніколенко та перша леді України Олена Зеленська.

П'ЯТЬ КАНАДСЬКИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ ПРИЄДНАЛИСЯ ДО ГЛОБАЛЬНОЇ КОАЛІЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ

Представники канадських освітніх і культурних інституцій, які долучилися до Глобальної коаліції українських студій.

Для України Канада завжди була особливою країною. Саме тут сформувалася одна з найбільших і найдавніших українських громад за межами України. Протягом десятиліть українці Канади зберігали та поширювали знання про Україну, її історію, культуру й мову, зокрема в часи, коли сама Україна була позбавлена можливості вільно представляти себе у світі. Сьогодні ця робота набуває особливого значення. Росія веде проти України війну не лише на полі бою, а й на інформаційному та культурному фронтах, намагаючись спотворити українську історію, культуру, мову та ідентичність.

«Знання про Україну нині

торії, культури, мови, літератури й сучасності.

За два роки коаліція об'єднала 100 університетів у 27 країнах світу. У межах цієї роботи створюються нові академічні програми, курси, кафедри та міжнародні партнерства. «Зазвичай в усіх цих країнах мені доводиться розповідати, чому це важливо. Наголошувати, що знання про Україну мають значення для всього вільного світу. Акцентувати, що правда підсилює всіх, бо озброює проти зла та його маніпуляцій. Але Канада все давно розуміє та розвиває українське роками», зазначила Зеленська.

Першим канадським університетом, який приєднався до Глобальної коаліції укра-

та ініціативи факультетської робочої групи з підтримки людей, які постраждали від війни в Україні - Faculty Working Group on Supporting those Impacted by the War in Ukraine і Rogers Cybersecure Catalyst. Ці програми спрямовані, зокрема, на підтримку українських студентів та фахівців.

До канадських учасників коаліції також належить Університет Альберти та його Канадський Інститут Українських Студій (КІУС) — провідний академічний осередок, який протягом десятиліть сприяє вивченню України в Північній Америці. Важливу роль у розвитку українських студій відіграє і Школа глобальних відносин та публічної політики ім. Манк Університету Торонто, зокрема через Програму досліджень України ім. Петра Яцика.

До коаліції також долучився Університет Мак'юена в Едмонтоні, де майже 40 років працює Український ресурсний центр розвитку, а також Український музей Канади.

П'ята організація, яка долучилася до цього списку це - Український музей Канади. Історія останнього має особливе символічне значення. Майже століття тому українки Канади звернули увагу на те, що українські предмети на одній із виставок були представлені як російські. Вони вирішили виправити цю несправедливість і створити інституцію, яка зберігатиме та представлятиме українську культурну спадщину під її справжнім ім'ям. «Саме це ми зараз хо-

чемо зробити для всієї України, всього українського», — сказала Олена Зеленська.

Перша леді також наголосила на особливому характері українсько-канадських відносин та подякувала канадським партнерам за підтримку. «Ми з Канадою маємо довгу й прекрасну історію і тепле порозуміння сьогодні. І зараз у нас є шанс збудувати ще краще майбутнє, де голос України й правди звучатиме!» — зазначила Зеленська. Окремо вона висловила вдячність Даяні Фокс Карні, дру-

жині Прем'єр-міністра Канади, за підтримку Глобальної коаліції українських студій.

Розширення канадської присутності в коаліції є черговим свідченням того, що українські студії мають важливе місце в міжнародному академічному просторі. Для України це також можливість зміцнювати власний голос у світі та забезпечувати доступ до достовірних знань про українську історію, культуру й сучасність.

Надія Лемко

Перша леді України Олена Зеленська та Діана Фокс Карні під час візиту Президента України Володимира Зеленського до Канади у 2026 році.

- це теж наша оборона», - наголосила перша леді України Олена Зеленська. Саме з цією метою у 2024 році було започатковано Глобальну коаліцію українських студій. Її завдання — посилювати вивчення України у світі та протидіяти російській дезінформації через поглиблене дослідження української іс-

їнських студій, став Університет Манітоби. У вересні 2026 року до коаліції приєдналися ще п'ять канадських освітніх і культурних інституцій.

Серед них — Метрополітний університет Торонто, який підтримує українців, постраждалих від війни, зокрема через Emergency Bursary

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ЧЛЕНІВ

Українського Культурного Центру Торонто

відбудуться

у середу, 30-го вересня 2026 р.
початок о год. 6:00 ввечорі у
Balmoral Room, OLD MILL TORONTO,
21 Old Mill Road, Toronto

У випадку, коли в означеній годині не буде
звичайної більшості членів
Українського Культурного Центру Торонто,
збори відбудуться півгодини пізніше.

На Зборах будемо голосувати і приймати рішення
про зміни до Статуту УКЦТ.

За Дирекцію
Українського Культурного Центру Торонто

Дарія Луців
голова

Дмитро Лещишин
заступник голови

КУЛЬТУРНЕ ПАРТНЕРСТВО: УКРАЇНА І КАНАДА ПОГЛИБЛЮЮТЬ СПІВПРАЦЮ

У той час як на екранах відомих кінотеатрів Канади вирують світові кінопрем'єри, за лаштунками великого мистецтва розгортається не менш важливий процес: поглиблення культурного партнерства між Україною та Канадою. Поки українські кінематографісти представляють свої роботи міжнародній аудиторії, офіційні представники обох держав обговорюють шляхи довгострокової підтримки та відновлення української культури, яка щодня зазнає ударів російської агресії.

9 вересня в межах дипломатичної місії відбулася зустріч віцепрем'єр-міністерки з гуманітарної політики та міністерки культури України Тетяни Бережної з міністром канадської ідентичності та культури, відповідальним за офіційні мови, Марком Міллером. Сторони обговорили захист і відновлення культурної спадщини, професійні обміни та подальше поглиблення українсько-канадської співпраці у сфері культури й кінематографа.

Російська агресія проти України давно вийшла за межі суто військового протистояння. Українська культурна спадщина зазнає систематичних атак і руйнувань. Саме тому міжнародна підтримка залишається важливою складовою збереження української культурної спадщини та ідентичності.

Під час двосторонньої зустрічі Тетяна Бережна представила канадській стороні роботу новоствореного Українського фонду культурної спадщини. Фонд покликаний мобілізувати міжнародну фінансову та технічну підтримку для захисту й відновлення об'єктів культурної спадщини, по-

Віцепрем'єр-міністерка з питань гуманітарної політики та міністерка культури України Тетяна Бережна під час переговорів з міністром канадської ідентичності та культури, відповідальним за офіційні мови Марком Міллером.

шкоджених або зруйнованих внаслідок війни. Українська сторона запросила Канаду долучитися до його діяльності.

Сторони також обговорили важливість професійного обміну досвідом між українськими та канадськими фахівцями. Йдеться, зокрема, про реставраторів, архітекторів та спеціалістів у сфері охорони культурної спадщини. Така співпраця може сприяти використанню сучасних підходів і технологій для збереження та відновлення українських пам'яток.

Окремим важливим напрямом українсько-канадської співпраці залишається кінематограф. Цього року присутність українського кіно на міжнародній арені набула особливого значення завдяки участі у 51-му Міжнародному кінофестивалі в Торонто (TIFF 2026), що триває з 10 до 20 вересня. Тетяна Бережна нагадала,

що Україна системно представлена на TIFF ще з 2017 року. Водночас цього річного фестивалю відкриває нові можливості для міжнародної кінематографічної співпраці завдяки запуску повноцінного міжнародного кіноринку TIFF: The Market.

Цьогоріч уперше в межах нового кіноринку TIFF: The Market Україна представила свій Національний павільйон. З 10 до 16 вересня він слугує координаційним центром для української делегації. Тут іноземні кіноагенти, продюсери та представники індустрії мають змогу ознайомитися з сучасним українським кіно, переглянути трейлери та обговорити можливості міжнародної співпраці.

У програмі фестивалю представлені три світові прем'єри, пов'язані з Україною.

«Чорні соняшники» (Black Sunflowers) — документальна стрічка американського режисера Джеймса Маркуса Хейні, створена у співпраці з українським продюсером Володимиром Яценком. Виконавчим продюсером фільму є американський актор і режисер Шон Пенн. Стрічка, світова прем'єра якої відбулася у програмі TIFF Docs, розповідає про молодих українців, які балансують між повсякденним життям, підпільними нічними автоперегонами та реальністю війни.

Ще однією прем'єрою став фільм «По батькові» (Patronymic) режисерки Марії Пономарьової. Це короткометражна документальна стрічка, створена у співпраці Нідерландів та України. Фільм досліджує пам'ять, родинні зв'язки та особистий досвід, сформований війною.

Третя стрічка, «Зрадники» (The

Betrayers), має особливе значення для українсько-канадського культурного партнерства. Це канадсько-українська копродукція режисера Девіда Безмозгіса, створена за мотивами його однойменного роману. Світова прем'єра фільму відбулася в програмі Centrepiece TIFF 2026.

Присутність українського кіно в Торонто демонструє, що культурна дипломатія дедалі більше переходить від простого інформування міжнародної аудиторії до створення конкретних можливостей для співпраці. Українські кінематографісти отримують доступ до міжнародної індустрії, а канадські партнери — можливість безпосередньо взаємодіяти з українськими продюсерами, режисерами та іншими представниками кіноіндустрії.

Канада, яка має одну з найбільших українських громад у світі, залишається важливим партнером України у сфері культури. Поглиблення цієї співпраці охоплює не лише кінематограф, а й збереження культурної спадщини, професійні обміни та залучення міжнародної підтримки до відновлення українських культурних об'єктів.

Подальша співпраця України та Канади у сфері культури зосереджуватиметься на захисті й відновленні культурної спадщини, професійному обміні досвідом та підтримці українського кіно на міжнародній арені. У час війни такі зв'язки набувають не лише культурного, а й стратегічного значення.

Олександра Чорна
Фото: Міністерство
культури України

IRCC ЗНОВУ ДОЗВОЛИЛО ПРАЦІВНИКАМ НАВЧАТИСЯ БЕЗ ДОЗВОЛУ НА НАВЧАННЯ, АЛЕ З ДЕЯКИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ

9 вересня 2026 року Міністерство імміграції, біженців та громадянства Канади (IRCC) оголосило про нові тимчасові правила, які дозволяють деяким іноземним працівникам у Канаді навчатися без окремого дозволу на навчання (study permit).

Ця зміна може бути корисною для тих, кому потрібні короткострокові курси, професійне навчання або підтвердження кваліфікації. Водночас нові правила значно вужчі за попередні, які діяли до червня 2026 року.

Що дозволяють нові правила

Починаючи з 4 вересня 2026 року, особа, яка має чинний дозвіл на роботу, може навчатися в Канаді без study permit, якщо тривалість курсу або навчальної програми не перевищує шести місяців.

Навчання дозволяється:

- протягом не більше ніж шести місяців;
- лише до дати закінчення чинного дозволу на роботу;
- або до завершення чи скасування самої політики (якщо це станеться

раніше).

Правила діятимуть до 31 грудня 2027 року, однак уряд може скасувати їх раніше без попереднього повідомлення.

Наприклад, людина з чинним дозволем на роботу може пройти короткий курс англійської або французької мови, професійну підготовку, курс для отримання ліцензії чи підвищення кваліфікації без подання окремої заяви на study permit. Проте право фактично навчатися припиниться, коли закінчиться дозвіл на роботу. Нові правила не дозволятимуть продовжувати навчання після закінчення work permit, навіть якщо людина вчасно подалася на продовження статусу і очікує на новий дозвіл на роботу.

Чим нові правила відрізняються від попередніх

Попередні правила, запроваджені у червні 2023 року, були значно ширшими щодо дозволеного навчання. Вони дозволяли відповідним працівникам навчатися без обмеження

тривалості програми доки залишався чинним їхній дозвіл на роботу або діяла сама політика.

Правила застосовувалися до тих, хто мав work permit або подав заяву на його продовження не пізніше 7 червня 2023 року.

Нові правила вже не прив'язані до цієї дати й тому може охоплювати більше нинішніх власників дозволів на роботу. Але є принципова різниця, яка стосується maintained status, який раніше називали implied status.

Попередні правила могли поширюватися на тих, чий work permit уже закінчився, але які своєчасно подали заяву на його продовження та продовжували мати право працювати відповідно до пункту 186(u) Імміграційних правил.

Нові правила прямо вимагають, щоб особа мала чинний work permit. Самого права продовжувати працювати під час розгляду заяви на продовження дозволу недостатньо.

Тобто людина може законно перебувати в Канаді та продовжувати працювати на підставі maintained status, але водночас не матиме права

розпочати або продовжувати навчання за новою політикою, доки не отримає новий дозвіл на роботу. В умовах, коли розгляд заяв на продовження дозволів на роботу в середньому триває понад 100 днів, така перерва у навчанні може створити суттєві незручності.

Чи можна навчатися на денній формі full-time

У повідомленнях IRCC з цього питання є певна неузгодженість. У новинах зазначено, що для повного навчання все одно потрібен study permit. Водночас офіційна інформаційна сторінка IRCC згадує наслідки навчання full-time, а текст нових правил прямо не встановлює вимоги навчатися лише неповний час.

Через цю невідповідність особам, які планують навчатися на full-time, безпечніше оформити study permit, а не покладатися лише на загальне повідомлення IRCC.

Також слід пам'ятати: досвід ро-

РОСІЙСЬКИЙ ДРОН УДАРИВ ПО ПОЇЗДУ КИЇВ–ВАРШАВА БІЛЯ ПОЛЬСЬКОГО КОРДОНУ

Росія вкотре наблизила війну до кордонів НАТО. Вранці 13 вересня російський реактивний дрон уразив локомотив пасажирського поїзда Київ–Варшава поблизу станції Ягодин, лише за кілька кілометрів від польського кордону. Удар також пошкодив об’єкт поблизу пункту пропуску Ягодин–Дорогуськ. Пасажири поїзда не постраждали.

За даними «Укрзалізниці», сигнал про наближення дрона виявила Центральна моніторингова група, після чого пасажирів евакуювали. У компанії повідомили, що евакуацію провели приблизно за 15 хвилин до влучання. Залізничний оператор також зазначив, що через постійну загрозу російських атак графіки руху поїздів регулярно корегуються в режимі реального часу.

Особливої ваги інциденту надає те, що незадовго до атаки на станції Ягодин перебував дипломатичний поїзд із колишнім прем’єр-міністром Великої Британії Борисом Джонсоном, колишнім прем’єр-міністром Швеції Карлом Більдтом та радниками з питань безпеки кількох європейських держав. Поїзд вирушив зі станції раніше запланованого часу через зміну графіка, пов’язану з безпековою ситуацією.

В іншому поїзді, який перебував на станції під час атаки, знаходився колишній директор ЦРУ Девід Петреус. Він також не постраждав. «Укрзалізниця» припустила, що російський дрон міг бути спрямований на дипломатичний поїзд, однак це наразі залишається версією, а не

Локомотива на кордоні України і Польщі на станції Ягодин. Фото: Анатолій Колодяжний

встановленим фактом.

Удар викликав гостру реакцію в Польщі. Прем’єр-міністр Дональд Туск заявив, що російська ескаляція стає фактом, а польські посадовці наголосили на реальності загрози для безпеки країни. Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський закликав посилити підтримку України.

Символічно, що атака сталася лише через кілька днів після виступу Сікорського на 22-й зустрічі Ялтинської європейської стратегії (YES) у Києві 11–12 вересня. На форумі, який зібрав близько 700 політиків, дипломатів, військових, бізнесменів та

експертів із 28 країн, польський міністр закордонних справ наголошував на необхідності посилення європейської здатності стримувати Росію.

Удар по залізничній інфраструктурі за кілька кілометрів від території НАТО став черговим нагадуванням про те, наскільки близько війна підійшла до східного флангу Альянсу. Для Польщі, яка є ключовим транзитним маршрутом для допомоги Україні, безпека залізничних сполучень та прикордонної інфраструктури має не лише українське, а й безпосереднє європейське значення.

Росія заявила, що атакувала залізничну інфраструктуру, яку нібито

використовують для перевезення військових вантажів із Європи в Україну. Водночас уражений поїзд Київ–Варшава був пасажирським.

Інцидент показує, що російські удари дедалі частіше відбуваються в безпосередній близькості до території НАТО. Поки атака не спричинила жертв серед пасажирів і не призвела до ураження польської території, однак сама географія удару підвищує ризики для регіональної безпеки та посилює заклики Варшави й інших союзників до подальшої підтримки України.

Осип Гнатик

ШКОЛА, ДЕ ДІТИ ПРОДОВЖУЮТЬ НАВЧАТИСЯ ПОПРИ ХВОРОБУ

Новий навчальний рік в Україні розпочинається не лише у школах, а й у дитячих лікарнях. Під патронатом першої леді Олени Зеленської працює державна установа «Школа Супергероїв», яка допомагає дітям не переривати навчання під час лікування та реабілітації.

Сьогодні в Україні діють 23 освітні центри «Школи Супергероїв» у 17 областях. За час роботи установи її послугами скористалися понад 55 тисяч дітей, для яких було проведено понад 675 тисяч освітніх занять і послуг. У лікарняних палатах і спеціально облаштованих освітніх просторах звучать шкільні дзвоники, а уроки допомагають маленьким пацієнтам зберігати зв’язок зі звичним життям. Навчання дає дітям можливість здобувати нові знання, відволікатися від складного періоду лікування та відчувати, що їхнє життя не зупинилося через хворобу.

Назва «Школа Супергероїв» має особливий зміст. Супергероями тут називають усіх — дітей, які продовжують навчатися попри випробу-

вання, педагогів, які приходять до них із уроками, та медиків, які щодня допомагають їм одужувати. Сьогодні поруч із дітьми в осередках мережі працюють понад 400 педагогів. Протягом останніх двох років підтримки Фондації Олени Зеленської відкрилися 12 нових осередків. До кінця року планують створити та розширити ще вісім, щоб більше дітей могли продовжувати освіту навіть під час тривалого лікування.

«Школа Супергероїв» — це не лише про уроки. Це про право дитини залишатися дитиною, навчатися, спілкуватися та мріяти навіть тоді, коли її щоденність пов’язана з лікарняною палатою.

Надя Герелюк

Освітній центр Школи Супергероїв у Національний інститут раку відвідала перша леді Естонії — пані Сір’є Каріс.

ІСТОРІЯ ЛІГИ УКРАЇНОК КАНАДИ

ВІДДІЛ ЕДМОНТОН (ЧАСТИНА 2)

ЛУ-окК підтримує інші громадські організації, зокрема Конгрес Українців Канади на всіх рівнях, до роботи якого долучаються й наші представниці. Голова відділу брала участь у Крайовому з'їзді Організації Українок Канади під час круглого столу «Роль жіночих організацій у громадському житті».

У минулому наші членкині також були добровольцями під час відзначення Українського Дня, Днів Спадщини та інших громадських заходів. Декілька членкинь брали участь у Світовому Конгресі Українців у Києві (2008 і 2019 рр.). У 2020 році під час З'їзду наші членкині разом із представниками ЛУК і СУМ зустрілися з колишнім Прем'єр-міністром Канади Стівеном Гарпером.

Ми пожертвували на видання двох книг київському товариству «Меморіал» — «Бабин Яр» і «Київни - свідки Голодомору». Також підтримали видання Литопису УПА, спеціальні видання часопису *Гомін України*, спеціальне видання про Голодомор в «Edmonton Journal». В 2022 р. ми були співспонсором видання книжки поезій про Голодомор поета-пастира Леоніда Коровника, едмонтонця, який в дитинстві пережив Голодомор. Це професійне двомовне видання є важним додатком до доступної літератури про Голодомор.

Відділ радо долучився до збіркової акції на відбудову Українського Народного Дому в Перемишлі, у Польщі та на збереження і переміщення історичного «Stelmach House» на Селі Української Спадщини — Ukrainian Cultural Heritage Village недалеко міста Едмонтон.

Співпраця з Осередком СУМ

Особливу увагу приділяємо співпраці з Едмонтонським осередком Спілки Української Молоді. Організували «Ніч під Івана Купала», майстерню виготовлення дідухів та Андріївський вечір. Також долучилися до проекту «Пір 21» (Pier 21), у межах якого юнацтво послухали спогади учасників післявоєнної еміграції. Організували зустрічі з людьми, які пережили Голодомор, та гутірку про Акцію «Вісла» за участю її свідка, пані Софії Вапляк.

Співпраця з Крайовою Управою ЛУ-окК

Едмонтонський відділ співпрацює з Крайовою Управою ЛУ-окК та долучається до загальноканадських

проектів. Наші членкині займають провідні позиції в Крайовій Управі та представляють її на заходах КУК, СФУЖО і СКУ.

У 1984 році за віддану працю Головна Управа ОЖЛВУ відзначила

осіб, серед них двох членкинь ЛУ-окК. У 2019 році в Канадському музеї імміграції в Галіфаксі відкрили пам'ятну дошку українській післявоєнній еміграції в рамках спільного з ЛУК проекту «To the Shores of

тації поранених українських військових. Наші членкині беруть участь у зборі коштів, а деякі з них очолюють і координують роботу проекту. Від початку повномасштабної війни відділ посилив свою діяльність, підтримуючи як гуманітарні ініціативи, так і Збройні Сили України.

У 2020 році наш відділ започаткував конкурс есе про Голодомор для учнів 7–12 клас української двомовної програми та українських суботніх шкіл. Ціль конкурсу: заохотити молодь задуматися про важливість Голодомору та самостійно досліджувати цю трагічну сторінку історії українського народу. Конкурс відбувається кожні два роки, а есе переможців публікували в українській пресі Канади та США. У 2026 році ми знову проведемо конкурс, щоб вшанувати пам'ять жертв цієї невимовної трагедії.

Навесні 2022 року, з початком приїзду до Канади тимчасово переміщених українців, наш відділ став співорганізатором менторської програми, покликаної допомогти новоприбулим облаштуватися в Едмонтоні та околицях.

Збирання коштів і підтримка других

Щоб виконувати свої обов'язки, ЛУ-окК потребує належних фондів. Це неприбуткова організація, що діє виключно завдяки добровільній праці членкинь. Кошти здобуваємо під час господарських та організаційних заходів і через збіркові акції. Вони дають змогу реалізовувати наші проекти та підтримувати важливі справи в громаді.

Едмонтонський відділ постійно підтримував акції, програми, проекти, виступи, книжкові та пресові видання Українського Державницького Фронту. Збирали кошти на допомогу літнім членам УПА, колишнім політ'язням та їхнім дітям, а також постраждалим в Україні. Після проголошення незалежності України відділ надсилав численні посилки потребуючим, зокрема до лікарні у Львові, та підтримував фонд «Поміч Україні».

Відділ також долучився до збору коштів на придбання приміщення для Посольства України в От-

Загальні збори ЛУ-окК 2015 р.
Передній ряд зліва: Дарка Завалаяк, Наталка Таланчук, Іванна Шевчук, Мотря Дацків, Павліна Тобейчик, Катерина Фецуляк, Світлана Кадзела, Луба Боярчук, Віра Кіндзерська, Уляна Солецька.
Другий ряд зліва: Лідія Симчишин, Ірена Лошук, Ліна Рахмістрок, Ліда Василян, Ореста Вовк, Галина Сухарина, Аґата Фецуляк, Софія Вапляк, Оля Мельник.

почесними грамотами шістьох членкинь Едмонтонського відділу: Марію Паїк (помертно), Тетяну Федорів, Михайлину Мартюк, Ольгу Пшоняк, Наталю Радьо та Наталку Таланчук. Сьогодні вже немає серед нас жодної з цих основоположниць.

Відділ також долучився до крайового проекту «Пристань 21 — Pier 21», метою якого було зібрати свідчення українців, які прибули до Канади після Другої світової війни. Було записано свідчення п'ятох

Freedom» («До берегів свободи»).

Заходами Крайової Управи видано спомини довголітньої членкині Наталки Таланчук «Доля», яка пережила Голодомор. Наш відділ спільно з осередком СУМ організував публічну презентацію книги за участю авторки. Після початку російської агресії проти України у 2014 році відділ активно долучився до загальноканадського проекту Крайової Управи «Ангели-Хоронителі України», спрямованого на допомогу в лікуванні та реабілі-

2023 Переможці Есе Конкурсу про Голодомор, спонсором Ліґа Українок Канади, відділ Едмонтон. Нагороди вручав Консул Олександр Данилейко під час річного відмічання Голодомору при Едмонтонському ратуші.

таві та щедро підтримав спорудження пам'ятника до 100-річчя українського поселення в Канаді, встановленого біля Законодавчої асамблеї Альберти. Підтримали також видання музичних творів композитора Артема Веделя Українським музичним товариством Альберти.

Наші членкині підтримали бенкет з нагоди довгоочікуваного відкриття Українського консульства в Едмонтоні. Щороку на Різдво ЛУ-окК разом з іншими організаціями при ДУМ відвідує Єпископа Едмонтонської Єпархії УГКЦ з колядою.

Особливу увагу відділ приділяє українській молоді, підтримуючи виховну працю Едмонтонського осередку СУМ та СУМ загалом. Понад десять років ми підтримуємо проекти СУМ «Теплом зігріємо серця» та літні табори в Україні для дітей і молоді переселенців та військових. У 2022 році долучилися до проекту «Подаруй тепло бійцю» та фінансово підтримували студентів Едмонтонського осередку СУМ, які брали участь у навчальних програмах в Україні.

Культурно-Мистецька праця

Заснування жіночого хору «Верховина» у 1959–1960 роках нашими членкинями є одним із визначних досягнень відділу. На 15-річчя хор переорганізувався у мішаний, а через 20 років став самодіяльним гуртком Едмонтонського осередку СУМ — Ансамблем хору і танців «Верховина». Ансамбль виступає на численних громадських заходах та здійснив концертні поїздки Канадою, США, Бразилією, Аргентиною, Грузією та Україною. «Верховина» і сьогодні залишається гордістю нашої організації та громади.

Внутрішньо-товариські події

Крім інших заходів, наш відділ організовує внутрішньо-товариські події для зміцнення дружніх зв'язків між членами, обміну інформацією та підтримки українських традицій. На цих заходах також збираємо кошти на потреби України. Серед них — «Аргентинське танго», Свято Валентина та зустрічі «Наша Світлиця», до яких запрошували членів усіх організацій при ДУМ. Традиційно перед Різдвом наш відділ спільно з ЛУК влаштовує вечерю для членів.

Як затверджує теперішня голова Едмонтонського відділу ЛУ-окК Лілія Пантелюк-Соха, «Ці заходи створюють теплу, невимушену атмосферу для спілкування, знайомства та взаємної підтримки, водночас виконуючи важливу благодійну місію.»

Едмонтонський відділ постійно співпрацює з іншими організаціями при ДУМ, підтримує їхні заходи та святкування. Дві наші представниці входять

2026 Загальні Збори Едмонтонського відділу Ліги Українок Канади.

до Ради директорів ДУМ. Ми допомагаємо в організації Щедрого вечора, весняному висадженні квітів, декоруванні домівки та інших заходах. Це наша спільна домівка, за яку ми разом відповідаємо і яку прагнемо зберегти для наступних поколінь.

Членкині відділу допомагають організувати різноманітні події інформативно-розважального характеру для усієї громади. Були покази фільмів: «Жорстокі Світанки», «Владика Андрей», «Берега Каргузька», «Вогонь і Зброя», «Агентат», «The Soviet Story», «Вирвані з Корінням», «Отець Кадило», «Таємний Щоденник Симона Петлюри», «Шлях Поколінь» та інші. Від часу повномасштабного нападу на Україну показуємо фільми більше сучасні, документально - інформативні. Як розповідає голова Едмонтонського відділу Лілія Пантелюк-Соха «Покази документальних фільмів стали одним із важливих напрямів діяльності Ліги Українок Канади – Едмонтон у сфері культурної дипломатії та міжнародної адвокації. Через кіномистецтво організація доносить правду про війну в Україні до канадського суспільства та об'єднує громаду навколо спільної мети — підтримки українських за-

хисників і цивільного населення.

За віддану працю членкині ЛУ-окК, які працюють в рядах ОУДФ та в других громадських організаціях, були нагороджені Гетьманськими Нагородами, які признає Конгрес Українців Канади, Провінційна Рада Альберти. Серед відзначених є: Наталка Таланчук, Ірина Єндрієвська, Іванна Шевчук, Оріся Бойчук, Уляна Солецька, Ліда Васи́лин, Марія Крись, Олеся Луців-Андрійович, Лілія Соха та Світлана Кадзела, відзначена за відмінне волонтерство. У 2016 р. відзначено громадські організації і в тому числі Лігу Українок Канади, Відділ в Едмонтоні.

Наш відділ разом з другими організаціями при ДУМ подає святкові привіти на українській радіопередачі та останні роки вітаємо громаду в часописах *Гомін України* і *Новий Шлях-Українські Вісті* та на телепередачі *Альберта Контакт*. Стараємося документувати нашу діяльність репортажами на сторінках вище згаданої української преси та на фейсбук сторінці ЛУ-окК.

Майбутнє

Одночасно дбаємо про те, щоб відділ розвивався, продовжував свою

діяльність і гідно передавав свої здобутки наступним поколінням. Постійно долучаємо нових членкинь, готових виконувати завдання, визначені нашим Статутом. Як підкреслює голова Едмонтонського відділу Лілія Пантелюк-Соха: «Ліга Українок Канади — Едмонтон завжди відкрита для нових членкинь, які поділяють наші цінності та прагнуть долучитися до підтримки України, збереження української культури й розвитку активної громади в нашому місті».

Сьогодні до відділу приєднуються молодші жінки, багато з яких нещодавно оселилися в Едмонтоні. Вони з енергією приймають сучасні виклики та продовжують працю своїх попередниць.

Ми віримо у світле майбутнє і сподіваємося, що нові покоління продовжать працю нескорених основоположниць. Згадуються слова покійної пані Івонни Бойків, яка у своєму ювілейному слові 2004 року сказала:

«Хоч вік що раз більше налягає на наші плечі, ми на даліше по змозі і з надією, що молодше покоління займе наші місця, будемо працювати для добра і в користь нашої Батьківщини України і для добра українського громадського життя в Канаді, з вірою, що нам допоможе Божа Матір, та що колись взяла Київ і народ наш під Свй Покров.»

Джерела використані

- Відділ Едмонтон, *Дорогами 40-річчя-Пропам'ятна Брошура - 40th Anniversary Booklet*. Ліга Українок Канади, Відділ Едмонтон, 1994.
- Крайова Управа, *Шлях до Меті*. ОЖЛВУ в Канаді Торонто, Онтаріо. 1978
- Відділ Едмонтон, *Протоколи засідань Управи, Річні Загальні Збори, Хроніка ЛУокК, Звіти*.

Ліда М. Васи́лин
Секретар КУ-ЛУ-окК

2014 Хор Верховина перед своєю турою до Бразилії та Аргентини.
Диригент Орест Солтикевич.

МАНДРІВНІ ТАБОРИ ДО АЛГОНКВІН І СКЕЛЯСТІ ГОРИ

Цього літа Спілка Української Молоді (СУМ) Канади провела два незабутні Мандрівні табори — табір на каное в Алгонквінському парку Онтарія та пішохідний табір у Канадських Скелястих горах Альберти. Дві різні місцевості, два різні випробування, але одна спільна мета — вийти за межі звичного, навчитися працювати разом і відкрити для себе красу канадської природи.

Разом із командою дружинників/провідників ми супроводжували молодь у подорожах, де не завжди все відбувалося за планом. Дощ, вітер, сонце, втома, важкі наплечники та довгі переходи стали невід’ємною частиною наших пригод. Але найважливішим було те, що ми наполегливо йшли вперед і долали труднощі разом.

Табір на Каное в Алгонквінському парку

Першою великою пригодою став табір на каное у мальовничому Алгонквінському парку. Цього року в ньому взяли участь 19 таборовиків та 7 членів складу.

Алгонквін зустрів нас справжньою канадською природою — безкрайніми озерами, густими лісами, скелястими берегами та тишею, яку час від часу порушував лише плескіт весла. Кожен день на воді був новою пригодою. Ми пакували каное, переносили спорядження між озерами, долали пороги та вчилися рухатися як одна команда.

Погода не завжди була на нашому боці. Були дощ і сильний вітер, а часом — сонячні години, коли природа показувала себе з найкращого боку. Дощі робили табірне життя складнішим, вітер випробовував витривалість на воді, але саме такі моменти часто стають найкращими спогадами.

Алгонквін був красивим і водночас справді пригодницьким. Тут треба було не лише милуватися природою, але й докладати зусиль, допомагати товаришам та не здаватися, коли дорога ставала складнішою.

Похід у Канадські Скелясті гори

Друга пригода була зовсім іншою. У Канадських Скелястих горах на нас чекали круті підйоми, довгі переходи та важкі наплечники. У цьому

таборі взяли участь 12 таборовиків та 6 членів складу.

Якщо Алгонквін випробовував нас

передусім на воді, то Скелясті гори вимагали витривалості на суші. Стежки піднімалися все вище, ноги

втомлювалися, а кожен наступний кілометр вимагав наполегливості. Проте з кожним підйомом відкривалися неймовірні красиви — гори, долини, озера та безкрайні простори канадської природи.

Погода знову нагадала нам, що в горах ми не можемо контролювати все. Дощ і вітер змінювали умови, сонце приносило тепло та нові сили, а іноді сама природа ніби запитувала: «Чи готові ви йти далі?» Відповідь нашої групи була однозначною — так.

Скелясті гори були крутими, важкими й вимогливими, але саме тому кожен досягнутий пункт і кожен подоланий підйом відчувалися особливо важливими. Ми вчилися не поспішати, підтримувати того, хто втомився, і пам’ятати, що найкраще долати труднощі разом.

Більше, ніж просто табори

Обидва табори були дуже різними, але їх об’єднувало найважливіше — люди. У природі швидко стає зрозуміло, наскільки важливо довіряти одне одному, допомагати, слухати та брати відповідальність.

Дощ не питав, чи ми готові. Вітер не чекав, поки ми відпочинемо. Гори не ставали менш крутими. Озера не ставали коротшими для перепливання. Але ми продовжували йти, веслувати, переносити спорядження, підтримувати одне одного і рухатися вперед.

Саме в цьому, мабуть, і полягає справжній дух пригодницького табору. Це не відсутність труднощів, а готовність зустріти їх разом і не здатися.

Для нас у команді було особливо цінно бачити, як молодь змінюється протягом цих днів: стає самостійнішою, сміливішою, уважнішою до інших і впевненішою у власних силах.

Два табори, 31 учасник, 13 дорослих провідників, дощ, вітер, сонце, вода, гори, втома, сміх і безліч спільних моментів — усе це склалося у дві великі пригоди, які залишаться з нами надовго.

Раз віддихнемо, буде час готувити Мандрівні Табори на 2027 рік.

Гартуйсь!

Команда і Управа Мандрівних Таборів СУМ Канади.

ПАВЛО САДОХА: ПОНАД ДВА ДЕСЯТИЛІТТЯ ЗАРАДИ УКРАЇНИ

Павло Садоха, член ОУН, багаторічний голова Спільки українців у Португалії, віцепрезидент Світового Конгресу Українців у Південній Європі та один із найпомітніших представників української громади Португалії, помер у віці 56 років. Понад два десятиліття свого життя він присвятив Україні, українцям та збереженню національної пам'яті далеко від батьківщини. Павло Садоха народився у Львові 2 лютого 1970 року. До Португалії переїхав у 2001 році. Спочатку планував залишитися лише на два роки, щоб заробити гроші на операцію для хворого племінника. Однак залишився і поступово став одним із ключових лідерів української громади країни.

З 2003 року Павло очолював Спільку українців у Португалії. Його робота охоплювала практично всі сфери громадського життя: допомогу українським мігрантам, розвиток українських шкіл і молодіжних організацій, культурні заходи, захист української мови та історичної пам'яті, а також постійний діалог із португальськими державними установами та суспільством. Однією з найважливіших справ його життя була боротьба за визнання Голодомору геноцидом українського народу. Для Павла ця тема була особистою: його родина пережила Голодомор. У 2006 році українська громада провела в Лісабоні одну з перших акцій пам'яті його жертв. За нею були роки зус-

трічей, звернень і роботи з португальськими політиками та громадськістю. У 2017 році парламент Португалії визнав Голодомор 1932–1933 років геноцидом українського народу. У цій багаторічній роботі була значна частина праці Павла Садохи.

Ще одним символом української присутності в Португалії стало погруддя Тараса Шевченка в Лісабоні. Павло був членом ініціативної групи, яка працювала над його встановленням. У вересні 2019 року пам'ятник урочисто відкрили. Для нього це було не лише питанням культури, а й утвердженням української ідентичності у публічному просторі Португалії. Павло послідовно відстоював право України на власний голос

та власну історію. Він наголошував, що українців мають називати українцями, а українську історію не можна пояснювати через російські наративи. Після початку російської агресії, а особливо після 24 лютого 2022 року, його громадська діяльність стала ще активнішою. Він виступав у португальських медіа, звертався до політиків і державних інституцій, організовував акції на підтримку України, допомагав українцям, які рятувалися від війни, та невтомно пояснював португальському суспільству, чому боротьба України важлива для всієї Європи.

Світовий Конгрес Українців назвав Павла ключовим членом своєї керівної команди та відзначив його багаторічну працю для України й ук-

раїнської громади. У 2017 році він був нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. За понад двадцять років Павло Садоха допоміг створити в Португалії не просто українську громаду, а впізнавану українську присутність. Голодомор отримав належне місце в історичній пам'яті країни. У Лісабоні стоїть Шевченко. Працюють українські організації та школи. Український голос звучить у португальському суспільстві. У всьому цьому є частина його життя. Щиро співчуваємо родині Павла Садохи, його близьким, друзям, колегам, побратимам та всій українській громаді Португалії.

Дякуємо, пане Павле, за роки праці, принциповість і відданість Україні.
Вічна і світла пам'ять.

56-Й УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

ІМЕНІ МАРТИ КРАВЦІВ-БАРАБАШ

ТОРОНТО - 2026 - TORONTO

В ПРИМІЩЕННІ УНО
UKRAINIAN NATIONAL FEDERATION
145 EVANS AVENUE (AT ISLINGTON), TORONTO

Для дітей та молоді до 19 років
Виконайте твір українського композитора

For students 19 years of age and under
Perform a composition by a Ukrainian composer

П'ЯТНИЦЯ, 27 ЛИСТОПАДА
СУБОТА, 28 ЛИСТОПАДА

FRIDAY, NOVEMBER 27
SATURDAY, NOVEMBER 28

КІНЦЕВИЙ КОНЦЕРТ
НЕДІЛЯ, 29 ЛИСТОПАДА
РОЗДАЧА ГРАМОТ ТА СТИПЕНДІЙ

FINAL CONCERT
SUNDAY, NOVEMBER 29
CERTIFICATES AND SCHOLARSHIP AWARDS

ТЕРМІН РЕЄСТРАЦІЇ
16 ЖОВТНЯ 2026

REGISTRATION DEADLINE
OCTOBER 16, 2026

WWW.UKRAINIANNUSICFESTIVAL.COM

 FOLLOW US ON FACEBOOK

FUNDRAISING EVENT ORGANIZED BY
THE UKRAINIAN CATHOLIC
EPARCHY OF TORONTO AND
EASTERN CANADA

PRESENTING SPONSOR
УСУУКС

THURSDAY
October 15, 2026

2nd Annual

Bishop's BANQUET

"Serve One Another, as Good Stewards of God"

PEARSON CONVENTION CENTER
2638 Steeles Avenue East, Brampton, ON L6S 6J9

Reception at 5:30 pm, Dinner at 7:00 pm

TICKETS:
\$200.00 PER PERSON
CASH BAR AVAILABLE
FREE PARKING

IN SUPPORT OF THE EPARCHIAL FAMILY AND LIFE OFFICE

FOR TICKETS GO TO WWW.UCETEC.CA

FOR MORE INFO CALL 647-351-9526 OR EMAIL EPARCHY@UCETEC.ORG

30 РОКІВ, 30 ФАКТІВ ПРО ГРИВНЮ ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ

1. Перші гривні надрукували в Канаді

Після Акту проголошення незалежності Україна не мала власного обладнання для друку грошей, тож шойно призначений послом у Канаді Левко Лук'яненко попросив про допомогу діаспору. Як наслідок, перші гривні часів незалежності видрукувала канадська компанія Canadian Bank Note Company (номіналом від однієї до двадцяти гривень).

2. Перші банкноти

2 вересня 1996 року в Україні почалася грошова реформа, внаслідок якої гривня стала національною валютою і витіснила з обігу купоно-карбованці. Номінали перших банкнот, які ввів НБУ: 1, 2, 5, 10, 20, 50 та 100 гривень.

3. Стародавня валюта

Перші згадки про гривню з'явилися ще в XI столітті. Ця грошова одиниця використовувалася в Київській Русі й мала трояке значення: як знак відмінності, як певна вага і як монета.

4. Гривня — це прикраса

Етимологи вважають, що слово «гривня» походить від старослов'янського «гривна», яке означало намисто або браслет. В історичний період до Київської Русі існувала прикраса «шийна гривна», золотий обруч із коштовним камінням, який носили на шії.

5. Найкрасивіша валюта

У 2008 році комісія з естетики Міжнародного фінансового банку визнала українську гривню однією з п'яти найкрасивіших валют світу. Крім неї, до переліку увійшли австралійський та американський долари, євро і болгарський лев.

6. Символ гривні

Графічний знак для позначення української валюти Національний банк України затвердив 1 березня 2004 року. Символ гривні складається з двох елементів. Перший та основний ґрунтується на рукописному варіанті кириличної літери «г», яка позначає першу букву в слові «гривня». Другий елемент — дві горизонтальні паралельні лінії, які втілюють ідею стабільності грошової одиниці, високий потенціал і зростання національної економіки України.

7. Дизайн банкнот

У 2021 році Музей грошей Національного банку України поділився ескізами банкнот номіналом 50, 100 і 200 гривень, які так і не були надруковані та введені в обіг.

8. Повернення майже за 100 років

У XX столітті гривню вводили в обіг двічі: вперше у 1918 році, вдруге у 1996-му. Центральна Рада 1 березня 1918 року ухвалила закон про запровадження нової грошової одиниці, гривні. Вона поділялася на 100 шагів

і дорівнювала половині карбованця.

9. Вітчизняне виробництво

Папір для банкнот виготовляє Фабрика банкнотного паперу НБУ в місті Малин Житомирської області. Після повномасштабного вторгнення її евакуювали в безпечне місце, і вона повністю відновила роботу. З 2016 року папір для банкнот містить льон українського походження.

10. Найпоширеніша купюра

Найпоширенішою в Україні є 200-гривнева купюра із зображенням української поетеси Лесі Українки. Вона становить 23,7% від загальної кількості банкнот. Окрім того, поетеса єдина жінка, яку вшанували зображенням на українських грошових знаках.

11. Шаги

Нинішні копійки, відповідно до давніх традицій Русі, споконвіку мали називатися шагами, але Верховна Рада вирішила назвати українські монети копійками, щоб населенню було звичніше. Наразі, з січня 2026 року, триває робота над поверненням історичної назви монети.

12. Інші варіанти назви

Якщо щодо назви «гривня» суперечок було небагато, то копійка могла мати й іншу назву. Серед варіантів розглядали «різаний» і «сотий».

13. Незламна гривня

Папір, на якому друкують гроші, повинен мати високу зносостійкість. Для вимірювання цього показника на Фабриці банкнотного паперу застосовують особливий норматив, кількість подвійних згинань. Для гривні, як і для будь-якої іншої валюти, він становить 4 тисячі.

14. Метал замість паперу

Щороку НБУ через фізичну зношеність вилучає близько 800 млн банкнот усіх номіналів. Паперові банкноти слугують лише рік, тоді як монети до 20 років. Саме тому з 2018 року в Україні триває перехід від паперових банкнот номіналом від 1 до 10 гривень до нових обігових монет номіналом 1, 2, 5 та 10 гривень.

15. Час на виготовлення купюри

Виготовлення однієї банкноти три-

ває близько місяця. Процедура починається з переробки бавовни, де головне зберегти структуру волокна. Після цього мильну на дотик целюлозу накручують на барабани, які під тиском перетворюють її на щільний папір. Пізніше папір ущільнюють, щоб у товщі аркуша помістилася захисна стрічка. На цьому функції банкнотної фабрики закінчуються, і купюри перевозять на Монетний двір, де їх доповнюють цифрами та зображеннями, надрукованими райдужним, трафаретним, орловським та іншими способами.

16. Скільки живе гривня

Дрібні купюри номіналом 1, 2 і 5 гривень служать усього 6–8 місяців, оскільки часто переходять із рук у руки, тому НБУ міняє їх на нові. Більші, номіналом 10, 20, 50 і 100 гривень, перебувають в обігу до трьох років, а купюри 200 і 500 гривень від п'яти років і довше.

17. Гривня «дешевша» за копійку

Купюри швидко зношуються, одна банкнота іноді не витримує і року, а монета служить до 20 років. Але відмовлятися від паперових грошей поки що не планують, адже їхній друк набагато дешевший за карбування монет. Виготовлення 1 копійки коштує 16–18 копійок, а друк однієї гривні приблизно 12 копійок. Найдорожча купюра із сучасними захисними елементами обходиться НБУ в 60 копійок.

18. Покоління валюти

Сьогодні ми користуємося вже четвертим поколінням гривні, яке відрізняється від попередніх дизайном і посиленням комплексом захисних елементів (за деякими даними, їх налічують близько 15).

19. Замість князя художник

На купюрі номіналом 1 гривня художник Василь Лопата зобразив самого себе. Річ у тім, що портрет князя Володимира не зберігся, тому митець намалював схожу на князя людину.

20. Рубль як обрубок гривні

Гривня була основною грошовою одиницею Київської Русі до XIV століття. З другої половини XIII століття, під час монгольської навали, срібну гривню почали ділити навпіл.

Саме так з'явилися рублі, від слова «рубати».

21. Активна валюта

За обсягами готівкового обігу, курсом обміну та впливом на локальні ринки гривня стабільно входить у топ-5 валют регіону, поступаючись лише євро, злотому, турецькій лірі та рублю. Це робить її важливим елементом фінансової безпеки в Україні.

22. Українські долари

На початку 90-х, коли лише вирішували, як має називатися українська національна валюта, гривня була одним з основних, але не єдиним варіантом. Були прихильники того, щоб залишити назву «карбованець», а дехто навіть наполягав на запровадженні українського долара.

23. Контрастні портрети

У 1918 році гривня УНР мала номінали 2, 10 і 100 гривень, а на банкнотах зображували робітників та селян, що відображало революційний дух. Це справжній контраст із князівськими портретами сьогодні.

24. Орлик замість Мазепи

На 10-гривневих купюрах зображений не Іван Мазепа, як підписано, а Пилип Орлик. Брати-художники Олександр та Сергій Харуки запропонували кілька варіантів портретів гетьмана Мазепи, і серед них випадково опинився портрет Орлика. Його й затвердили.

25. Історія дизайну

Робота над новою грошовою одиницею України розпочалася ще у квітні 1991 року, за п'ять місяців до проголошення незалежності. 11 травня 1991 року художники Максимов і Лопата принесли до парламенту свої роботи. Ескізи розклали на великому столі, до них підійшли члени комісії з економічних реформ на чолі з головою Верховної Ради Української РСР Леонідом Кравчуком. Виявилось, що майже всі майстри представили лише фрагменти купюр, а в художників Бориса Максимова і Василя Лопати були завершені ескізи двох банкнот. Подивившись на них, Кравчук сказав: «Оці гроші будемо робити».

26. Чому затримали обіг гривні

До того часу, коли гривню таки надрукували й довели до Києва, нову незалежну країну поглинули така інфляція й економічна криза, що вводити нову грошову одиницю означало просто поховати її. Вирішили запровадити купони, які до 1996 року й замінювали повноцінні гроші.

27. Бофони, гроші повстанців

У 1940–1950-х роках ОУН і УПА випускали власні грошові документи-квитанції, які планували обмінити на справжні гроші після здобуття незалежності.

➤ Провал...стор. 11

КАТЕРИНІ КРИЧЕВСЬКІЙ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

(До століття від народження)

Катерина Кричевська, яка народилася 2 вересня 1926 року в Києві, належала до славетної родини українських малярів. Її батько, Василь Васильович Кричевський (1901–1978), був відомим мистцем, графіком і художником кіно, який працював із режисером Олександром Довженком над фільмом «Земля». Він був сином Василя Григоровича Кричевського (1873–1952), діда Катерини, видатного маляра, графіка, педагога, архітектора та дизайнера, автора знаменитої будівлі Полтавського земства та дизайну Державного герба УНР. Мати Катерини, Олена, також була талановитою художницею.

Малювати Катерина почала змалку. Спочатку навчалася в київській середній школі, а згодом у Київській художній школі, яка тоді містилася в будинку на вулиці Володимирській. У 1943 році, у віці 17 років, вона взяла участь у виставці, де були представлені 216 київських мистців, від знаних корифеїв до молодих школярів.

Наприкінці того ж року родина Кричевських була змушена залишити Київ, а згодом і Україну. Після поневір'янь через Львів родина опинилася у Празі. У чеському містечку Моджани Катерина вступила до мистецько-промислової школи. Їй тоді було лише 17 років. Її батько тим часом малював краєвиди Праги, яка надихала його своєю красою.

Через рік Кричевські опинилися у Відні, а згодом у Гайдельберзі, де Катерина навчалася мистецтва в місцевому університеті. У 1949 році кораблем «Генерал Гоуз» вони прибули до Бостона, а звідти потягом вирушили до Каліфорнії.

Катерина Кричевська активно входила в мистецьке життя української діаспори. Вона була присутня на «Першій зустрічі українських мистців Канади й Америки з громадянством Торонто», де зустріла знайомих із Європи, серед них Марка Антоновича, Василя Янішевського, Василя Барку, Уласа Самчука та інших.

У 1959 році в каліфорнійському Пало-Альто мисткиня влаштувала персональну виставку в галереї Ірини Шведе (Szwede). Від 13 лютого до 1 березня 1962 року в галереї «Ми і Світ» у Торонто тривала перша виставка акварелей Катерини Кричевської з Каліфорнії, організована власником галереї Миколою Колянківським. Мисткиня представила 40 робіт. Серед відвідувачів були відомі мистці Мирон Левицький і Микола Бідняк.

Свій мистецький світогляд і майстерність Кричевська значною мірою сформувала вже на чужині. Вона не пішла шляхом модернізму, а залишилася вірною відображенню дійсності в природі. Її роботам властиві природність і натуралізм, а в пейзажах легко впізнати місця, де вона працювала. На її акварелях постають куточки Каліфорнії, а також яскраві краєвиди Путивля, Бахчисарая, Ярославового Валу та інших місць.

Смілива експресія, позитивно заряджена енергія та любов до земної краси визначали її пейзажне малярство. Кричевську цікавила природа в різні пори року, і вона майстерно передавала її атмосферу та настрій. Зимові краєвиди в імлі сповнені ніжності ліризму. Українські села вона зображувала романтизовано, але водночас вони залишалися близькими й рідними українському глядачеві. Архітектура церков також приваблювала мисткиню, і вона вміло передавала їх у своїх композиціях.

Техніка, свіжість кольорів і любов до сюжетів полонять глядача та переконують, що для Катерини Кричевської мистецтво було значно більшим за професію. Воно стало її життєвою необхідністю.

Основу творчості мисткині становлять пейзажі з деревами, річками та озерами. Серед її акварелей із різною українською тематикою «Київ з Дніпра», «Канів», «Весна в Карпа-

тах», «Зима в Карпатах», «Карпатські гори», «Український краєвид», «Переправи на Дніпрі», «Русалки» та інші. До цього переліку належать також «Українські дівчата», «Українське село», «Дерев'яна церква», «Михайлівський монастир у Києві», «Ворожіння», «Різдвяна ніч», «Майська ніч» та інші роботи.

Переважна частина картин Кричевської вирізняється кольористичною експресією та бурхливим темпераментом. Вона наносила фарби широкими площинами на аркуш паперу, ощадно й лаконічно. Мисткиня добре передавала перспективу та безмежність горизонту. Особливо любила малювати квіти.

18 квітня 1958 року Катерина познайомилася з Драго Росандічем, а 29 грудня 1959 року вони одружилися. Відтоді мисткиня стала носити прізвище Кричевська-Росандіч.

Загалом Кричевська-Росандіч мала понад 50 персональних і понад 50 групових виставок. Її творчість представлена у Вашингтоні, Клівленді, Торонто, Едмонтоні та багатьох інших містах. В Едмонтоні вона влаштувала сім виставок.

Перша з них відбулася 15–16 листопада 1975 року в залі Українсько-канадського музею-архіву. На ній було представлено 56 робіт: 10 виконаних гвашем, 11 олійних та решта акварельних пейзажів. Тож Катерину Кричевську-Росандіч можна вважати

передусім акварелісткою. За словами мистецтвознавця Івана Кейвана, серед найвартісніших акварелей виставки були «Руїни замку», «Пристань в Сан-Франциско», «Тихий ранок», «Старе Чикаго», «Гондолі», «Монтерей» та інші.

Друга виставка творів Кричевської-Росандіч в Едмонтоні відбулася 1978 року, а 22 вересня на ній виступив мистецтвознавець Іван Кейван. 1–3 травня 1981 року тривала третя виставка під назвою «Старовинна Україна», на якій було представлено 40 творів. 11–13 листопада 1983 року відбулася експозиція 36 картин Катерини Кричевської-Росандіч і 28 тканин Петрусі Пелех.

6 травня 1988 року в Едмонтоні відкрилася виставка картин Кричевської-Росандіч зі США, на відкритті якої головне слово виголосила Лідія Шулякевич. У Галереї ПЛАСТ в Едмонтоні 26–28 квітня 1991 року експонували 30 малярських творів мисткині. Це була її шоста виставка в місті, організована з нагоди 100-річчя українського поселення в Канаді.

У 1994 році в салоні пані Софії Скрипник, яка організувала всі сім виставок мисткині в Едмонтоні, відбулася виставка Кричевської-Росандіч із Сан-Франциско. Відгук про неї написав Юхим Красноштан.

Важливе місце у виставковій діяльності Кричевської-Росандіч посідає Торонто. Виставка творів Кричевських, батька Василя та доньки Катерини, відбулася 10–25 грудня 1972 року в галереї «Фокус» у Торонто. Про неї повідомлявав тижневик «Гомін України» у числі 50 (1229) від 2 грудня 1972 року. Наступні виставки мисткині відбулися у приміщенні Інституту св. Володимира 1978 року та в галереї «Мерітус» 1981 року.

Інші експозиції творів Кричевської-Росандіч проходили в Нью-Йорку (1959), Клівленді (1967), Чикаго (1970), Детройті (1975), Монреалі (1977), Філядельфії (1983), Денвері (1986), Вінніпезі (1988), Києві (2006), а також кілька разів у Каліфорнії та інших містах США й Канади.

За своє життя Катерина Кричевська-Росандіч намалювала близько 1 000 картин, які зберігаються в музеях і приватних колекціях.

Катерина Кричевська-Росандіч померла 3 листопада 2021 року.

Павло Лопата

30 РОКІВ, 30 ФАКТІВ ПРО ГРИВНЮ...

➔ Закінчення з стор. 10

28. Гривня в логотипі НБУ

Ромбоподібна форма давніх монетних гривень Київської Русі (близько 164 г) лягла в основу сучасного логотипу Нацбанку, причому задовго до появи знака ₴ у 2004 році.

29. Інші номінали

1991 року спершу планували випустити банкноти номіналом 3 та 25 гривень, але замінили їх на звичніші 2 та 20.

30. Більше ніж валюта

Пам'ятні та ювілейні монети почали виробляти ще у 1995 році. Проте після початку повномасштабного вторгнення сюжети колекційних випусків змінилися. Відтоді на спеціальних випусках

зображують триб'юти військам зв'язку та кібербезпеки ЗСУ, силам ППО, командуванню об'єднаних сил ЗСУ, Державній спеціальній службі транспорту, ДСНС України, медичним силам ЗСУ тощо. Вони нагадують про важку роботу всіх сил, що захищають незалежність України, і показують незламність наших людей.

VisionFund Ukraine

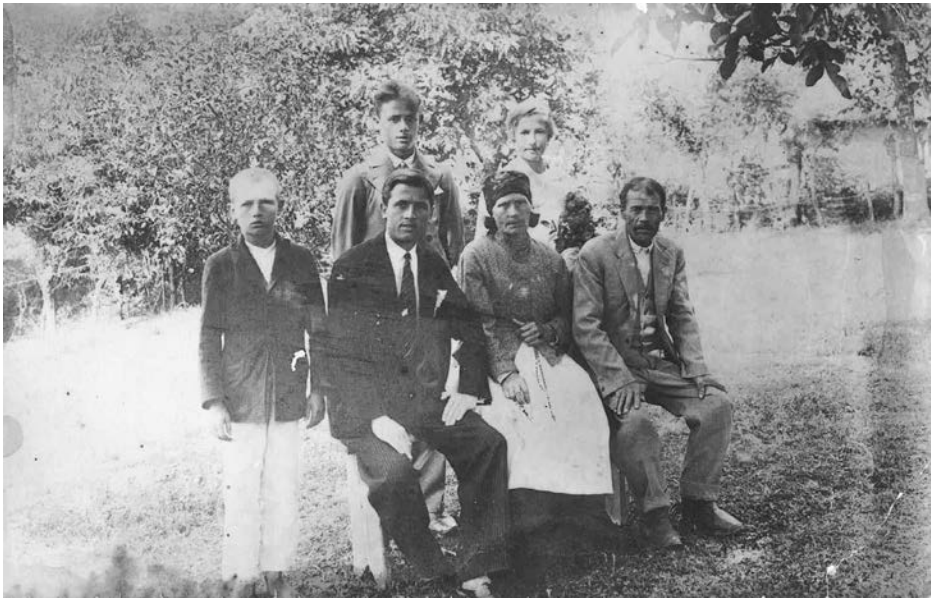
БАБАНОВЦІ УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО В БОСНІЇ

Я дуже хотів би, щоб цей матеріал був опублікований у “Свободі”: Сьогодні, крім “Свободи” та, газети “Гомін України” у Торонто, я фактично не маю інших видань, де міг би друкувати статті на тему українців у Боснії. Багато українських часописів, які виходили ще 30 років тому, коли я переселився до США, давно припинили існування. Українська громада в Боснії майже повністю зникла. Етнічні чистки, здійснювані сербськими націоналістами під час останньої війни, а також подібні дії щодо національних меншин у роки Другої світової війни та після неї призвели до того, що сьогодні на території Прняворської общини, окрім сербів, проживає лише мінімальна кількість представників інших народів.

Село Бабановці, розташоване на північно-східній околиці містечка Прнявор, було одним із тих невеликих поселень, що виникли наприкінці ХІХ - на початку ХХ століття внаслідок організованої колонізації галицьких українців у Боснії. До 1945 року воно мало характерне українсько-польське обличчя: кілька десятків господарств, лісові масиви, поля, прості хати, але без української церкви, без читальні “Просвіти” та без організованого культурного життя. На відміну від більших українських громад у Лишні, Дев’ятині, Старій Дуброві, Хорвачанах, Новій Дуброві, Тернополю біля Козарця чи Кам’яниці, Бабановці були тихим, скромним селом, яке не мало виразних громадських інституцій. Саме тому українці з Бабановців свої культурні потреби задовольняли в українських культурних установах у Прняворі від 1909 року і аж до 1992 року, коли розпочалася війна в Боснії і Герцеговині, а релігійні – у греко-католицькій парафії Преображення Господнього, заснованій у Прняворі 1897-1900 року, аж до сьогодні.

Попри скромність місцевих умов, у Бабановцях оселилася група галицьких родин, які зберегли свою мову, пісні, звичаї та релігійні традиції на багато десятиліть. Українська громада складалася у своїх початках з 43 родин, походження яких можна встановити з великою точністю. По три родини прибули з Товмача, із села Горіхляди, Вобельчичів, Пуків-Перелиського та Стритина біля Рогатина; чотири з Підгайців, із сіл Вербів, Мужилів, Маркова та Угринів; по три з Бобулинців, Білянівців і Коропця, по дві з Паушівки біля Чорткова, Бобрівників і Петликівців біля Бучача, із Зубрець, Возилова та Бариша, Жидовичів і Білки біля Перемишлян, Яблонова та Городниці біля Гусятина, з Фашівки та Кокошинців біля Скалата, з Мілька та Маркополя біля Бродів; шість із Купчинців на Тернопільщині; одна з села Луг біля Горлиць. Їхні господарства були скромними, але працьовитість і галицька ощадливість давали змогу поступово облаштовувати двори, розширювати поля та утримувати худобу.

Особливо промовистими є історії родин Мерловичів і Гулюватих, які

Дмитро Мерлович з дружиною та дітьми Стефаном, Атанасієм, Михайлом і донькою Марією. Знімок зроблено наприкінці 1920-их років. Михайло Мерлович, дядько моєї мами, який стоїть у центрі на фотографії, був одним із небагатьох, кому вдалося вижити. Він не відступав на Захід у 1945 році, а переховувався в одному сербському селі, одружившись із сербкою. Я не знав, що моя бабуся має ще одного брата. Напередодні розпаду Югославії він уперше з’явився в нашої бабусі в селі Бабановці. Раніше приходили він боявся – побоювався, що його в Прняворі впізнають і він матиме неприємності.

Українська весільна світлина із села Бабановці біля м. Прнявор в Боснії. Ймовірно, кінець 1920 х - початок 1930 х років. На передньому плані — моя бабуся, яку впізнаю серед учасників весілля; у другому ряді ліворуч стоїть скрипаль, також добре мені відомий. Фотографія передає атмосферу давнього українського сільського життя, коли громада ще зберігала свої звичаї й обряди, незважаючи на поступове зникнення українських поселень у Прняворському краї.

Український цвинтар у селі Бабановці. Єдиний слід того, що Бабановці колись були українським селом. Світлина зробив Богдан Ліський у липні 2015 року.

уособлюють шлях багатьох галицьких переселенців. Дмитро Мерлович, уродженець Паушівки біля Чорткова, працював кучером у польського землевласника, а його дружина Софія дівочого прізвища Котик служила в домі католицького польського священника. Більшість їхніх дітей по-

мерла в ранньому віці, а Дмитро відслужив сім років в австрійській армії. Не маючи перспективи вдома, родина вирушила до Боснії. У Прняворі Дмитро записався на роздачу державної землі, тому за власні заощадження придбав 1.2 гектара у Бабановцях. Він працював невтомно:

садив картоплю раніше за інших, щоб першим продати її на місцевому ярмарку, а його діти здобули ремесла – кравецьке та столярське. Донька Марія згодом стала дружиною Стефана Гулюватого, сина майстрабудівельника Григорія Гулюватого з Кокошинців. Дідусь Михайло Заболотний передав йому 10 гектарів землі, що стало основою майбутнього господарства. У 1932 році Стефан одружився з Марією Мерлович і їхнє господарство стало одним із найкращих у селі. Вони виховали п’ятеро дітей, усі здобули освіту й професії. Марія Гулювата 1991 року ще жила в Бабановцях зберігала українські традиції.

Взаємини українців із місцевими мусульманськими родинами були добросусідськими. Допомогали одне одному в польових роботах, ділилися тягловою силою, працювали за поденну плату між собою. Молодь різних національностей збиралася на недільні вечорниці, де звучали скрипка, цимбали й бубон, а танцювали польку, вальс, коломийку, американський свінг і “Боснійське коло” – традиційний народний танець південних слов’ян, поширений у Боснії та Герцеговині. Українські весілля були особливо популярними серед мусульман, а інколи траплялися й змішані шлюби. На Великдень українська молодь брала участь у гавіках біля греко-католицької церкви в Прняворі, де три дні поспіль лунали давні галицькі веснянки, які переселенці зберегли у своїй пам’яті.

Під час Другої світової війни молоді люди з Бабановців опинилися в різних військових формуваннях. Частина з них – українці, а також один серб, одружений з україною - у 1941 році вступили до Українського легіону, організованого Василем Войтанівським, теренним провідником ОУН (м) у Хорватії. Легіон, сформований із 505 добровольців, майже всуціль українців із Боснії, був задуманий як частина ширшого українського військового плану, в якому передбачалася й участь 20 тис. кубанських козаків під командуванням генерала Андрея Шкуро. Обидві формації мали бути спрямовані на боротьбу за визволення України. Однак німецька влада через події у Львові, пов’язані з проголошенням відновлення української державності в 1941 році, заборонила їм вступ на територію України. Бійці Українського легіону з Боснії, які відступали на Захід разом із німецькою армією, хорватськими усташами й домобранцями, а також різними сербськими та чорногорськими військовими формуваннями, що називали себе четниками, були всі розстріляні 1945 року в Словенії після того, як їх британська армія передала партизанам Тіто. Загалом близько 100 тис. жертв – за даними Комісії Уряду Словенії з питань масових поховань (581 масова могила).

У воєнні роки в Бабановцях між місцевими українцями, хорватами, сербами й мусульманами не існувало

УКРАЇНА НАД АДРІАТИКОЮ:

У ХОРВАТІЇ З ВЕЛИКИМ РОЗМАХОМ ПРОЙШОВ Х ЮВІЛЕЙНИЙ МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

У червні хорватські міста Рієка та Ловран стали епіцентром масштабного культурного з'їзду. Тут відбувся Х Міжнародний український фестиваль пісні, музики, танцю, образотворчої творчості, поезії та прози, який за десять років перетворився на один із найвпливовіших осередків української культурної дипломатії на Балканах.

Про це Укрінформу повідомив президент Українського культурно-просвітнього товариства «Кобзар» у Загребі Славко Бурда.

Цьогоріч ювілейні програми присвятили важливим датам національної спадщини – 155-річчю від дня народження Лесі Українки та 170-річчю від дня народження Івана Франка.

Організаторами виступили Культурно-просвітнє товариство «Дніпро» (Рієка) та Українська громада Республіки Хорватія за підтримки Ради національних меншин Хорватії, міста Рієки та представництва меншини у Приморсько-Горанській жупанії.

Головною натхненницею та режисеркою виступила голова товариства «Дніпро», народна артистка України Ольга Камінська, чий девіз «Хто співає, той двічі молиться» став символом усього фестивалю. Привітання учасникам надіслало й Посольство України в Хорватії.

Фестиваль стартував у Ловрані біля пам'ятного знака Іванові Франку «Поет і Птах». Наступні дні принесли насичені творчі змагання серед учасників віком від 13 до 83 років, які представляли Україну, Хорватію, Німеччину та Словенію.

За рішенням авторитетного журі (у складі якого працювали відомі діячі культури Ваня Зелчіч, Давор Лешіч, Ольга Камінська, Олександр Балабко, Валентина Давиденко, Галина Дацюк, Богдан Тихолоз, Орест Шургот, Петро Андрійчук та Алла Кендзера), головні нагороди розподілилися так:

Конкурс «Українські солоспіви у Рієці»:

- Гран-прі (вокал): 13-річна Валерія Попадинець із Хуста (Україна) із проникливим виконанням пісні «Пливе кача...»
- Гран-прі (інструментал): Михайло Шейко (Любляна, Словенія)
- Перші місця: Заслужений народний хор України «Дарничанка» (Київ), Іван Зорко (Рієка), Володимир Груньов (Україна), Олена Цігленяк (Загреб), Микола Вата-

жок (Україна) та Крістіна Кравченко (Любляна)

Поетично-прозове ревію «Франкові зорі»:

- Гран-прі: письменник і журналіст Олександр Балабко за біографічні романи про Соломію Крушельницьку – «Кімоно для Баттерфляй» та «Ролі і манекени»
- Лауреати: Наталія Тихолоз

(Львів), Юлія Бережко-Камінська (Буча), Катерина Герасименко (Дортмунд) та Ольга Угнівенко (Київ)

- Грандіозним фіналом фестивалю став великий Гала-концерт, що пройшов у святковій залі Бібліотеки «Трсат» у Рієці

Музичну програму відкрив оркестр «Оберіг» товариства «Дніпро» інструментальними творами «Ой, у лузі» та «За світ стали козаченьки» в обробці Андрія Шустя, за що колектив отримав офіційну подяку від Національної української музичної спілки. На сцені виступили зіркові гості та лауреати: Ольга Камінська виконала романс «Мов човен золотий пливе моя душа», а Олександр Балабко продекламував поезію Івана Франка.

Традиційну культуру та фольклор яскраво представили закордонні колективи – хор і танцювальний ансамбль УКПТ «Тарас Шевченко» з Каніже (з танцем «Повзунок»), а також представники УКПТ «Кобзар» (Загреб) на чолі з головою Славком Бурдою, який подякував учасникам за багаторічне збереження українських корінних традицій у Хорватії. Головною окрасою та потужним фіналом став виступ Заслуженого народного хору України «Дарничанка» під художнім керівництвом професора Петра Андрійчука.

Завершився вечір єднання символічним спільним виконанням пісні «Єднаймося, мила родино» та багатоголосним «Многая літа», яке разом з артистами підхопив увесь глядацький зал. Ювілейний фестиваль над Адріатикою ще раз довів: українська культура сильна, єдина і не знає кордонів.

Нагадаємо, в хорватському місті Вуковар відбувся традиційний міжнародний культурний захід «Дні української культури Вуковар 2026», який цьогоріч об'єднав творчі колективи та представників української діаспори з Хорватії та Сербії.

Укрінформ
Фото надані Славком Бурдою

БАБАНОВЦІ УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО В БОСНІЇ

➔ Закінчення з стор. 12

національної ворожнечі, хоча двоє українців загинули трагічно: Стефана Мерловича комуністичні партизани розстріляли 1 січня 1944 року, а Юрка Бойка – 12 березня того ж року. Варто наголосити, що немає відомостей про те, що хтось із мешканців Бабановців у період 1941-1945 років перебував у партизанських загонах. Після закінчення війни, одразу після 1945 року, відбувся організований державою від'їзд польської громади до Польщі. Поляків з Бабановців як і з цілої Боснії колективно переселили в Польщу до міста Болеславець та навколишніх сіл, на господарства, що раніше належали німецьким власникам, виселеним

після війни до Німеччини. Це переселення було повним і централізованим, і польська громада в Бабановцях фактично перестала існувати, як і всі інші польські села. Саме після їхнього від'їзду почався і поступовий виїзд українців спочатку до інших частин Югославії, а згодом – до інших держав. У 1970-1980-х роках до Бабановців переселялися родини з інших регіонів, передусім серби з гірських районів. У 1980-их роках у селі ще проживали українські родини Балацьких, Тарновських, Кулювацьких, Гайдів, Тишків, Сусловських, Лашкевичів, Гулюватих, Холодів, Адамовичів, Ковалівських, Стержинів, Захаруків, Петришинів і Шлапаків. Сучасні переписи не дають точного числа українців у Ба-

бановцях, але їхня історія зберігається в церковних архівах, родинних спогадах і пам'яті старших людей як частина ширшої історії української діаспори, розкиданої від Галичини до Боснії, від Прняворського краю до Канади й Австралії.

У сучасному сербському селі Бабановці й досі проживає кілька людей українського походження, хоча за даними перепису населення 2013 року лише одна особа офіційно задекларувала українську національність. Бабановці вже давно перестали бути українсько-польським селом, яким вони були протягом більшої частини ХХ ст. Подібна доля спіткала й інші колись значні українські поселення Прняворського краю: вони зникли не через асиміляцію, а внас-

лідок війни, еміграції та відсутності молодших поколінь, які могли б залишитися на цьому терені, але для них тут не було жодних перспектив для нормального життя. У багатьох місцях Прняворського краю українські, польські й мадярські кладовища були навмисно знищені, а території колишніх сіл перетворені на лісові масиви. Найпоказовішим прикладом є простір колишнього великого українського і польського села Стара Дубрава, де на місці житлових садіб і поховань сьогодні росте посаджений сосновий ліс. На цьому тлі збережене греко-католицьке кладовище в Бабановцях виступає рідкісним матеріальним свідком присутності громади.

Богдан Ліський

ВИБОРИ 2027 РОКУ: ЧИ ОТРИМАЄ ФРАНЦІЯ НОВОГО ПРОУКРАЇНСЬКОГО ЛІДЕРА?

Президентські вибори у Франції 2027 року можуть суттєво змінити політичний курс країни. Еммануель Макрон, який перебуває на посаді другий термін, не зможе балотуватися втретє поспіль. На тлі зростання популярності крайніх політичних сил особливу увагу привертає 46-річний Рафаель Глюксманн — депутат Європейського парламенту, лідер ліво-центристської Place Publique та один із найпопулярніших прихильників України у французькій політиці.

23 серпня Глюксманн оголосив про намір балотуватися на посаду президента. Поки що він не є фаворитом: його підтримка становить близько 10–12%, тоді як Марін Ле Пен або її політичний табір мають близько 35%, а Жан-Люк Меланшон — 16–17%. Водночас Глюксманн може стати важливою проєвропейською та проукраїнською альтернативою.

Чітка позиція щодо України

Глюксманн є членом делегації Європарламенту до Парламентського комітету асоціації Україна—ЄС і послідовно виступає за посилення підтримки України. Він підтримує передачу Києву далекобійного озброєння, зокрема ракет Taugus, посилення ППО, удари по військових цілях на

Прихильник України Рафаель Глюксманн йде в президенти у Франції.

території росії, використання заморожених російських активів для допомоги Україні та вступ України до ЄС.

Його позиція щодо російської агресії сформувалася задовго до повномасштабного вторгнення. «Україна стане колискою або могилою європейської могутності», — заявляв Глюксманн.

Родина і спадщина боротьби з тоталітаризмом

На його погляди значно вплинула родинна історія. Батько Рафаеля, Андре Глюксманн, був одним із відомих французьких філософів та критиків радянського тоталітаризму. У 1970-х роках він писав про радянську систему та сталінські репресії, а у 2000

році нелегально побував у Чечні. Побачивши зруйнований Грозний і зібравши свідчення про викрадення та катування людей, він писав про війну в Чечні для французької преси. У домі Глюксманн також знаходили прихисток люди, які тікали від диктатур, зокрема афганці, чилійці, чехи, росіяни та чеченці.

Історія родини пов'язана і з Україною. Дід Рафаеля, Рубен Глюксманн, народився в Чернівцях. За біографічними даними, він був пов'язаний із радянською розвідкою та 1940 року був заарештований у Лондоні за підозрою у шпигунстві. Згодом його відправили до Канади на судні SS Arandora Star, яке було торпедоване німецьким підводним човном біля берегів Ірландії. Рубен загинув під час катастрофи.

Від Майдану до європейської політики

Власний зв'язок Глюксманна з Україною розпочався у 2004 році. У віці 25 років він приїхав до Києва документувати Помаранчеву революцію. Кілька тижнів жив на Майдані, знімав наметове містечко, мітинги та їхніх учасників, де й познайомився з Міхеїлом Саакашвілі.

Після російського нападу на Грузію у 2008 році Глюксманн вирушив до

Тбілісі. Під час переговорів про припинення вогню за посередництва Ніколя Саркозі він перебував поруч із Саакашвілі. У 2009 році став його радником з питань європейської інтеграції, допомагаючи грузинській владі працювати з європейськими політиками та просувати курс країни на зближення з ЄС.

У Грузії Глюксманн також познайомився з Екою Згуладзе — реформаторкою грузинської поліції, яка у 2014 році стала першою заступницею міністра внутрішніх справ України.

У 2018 році Глюксманн заснував Place Publique, а 2019-го був обраний до Європейського парламенту. Сьогодні він претендує на роль одного з ключових проєвропейських кандидатів на президентських виборах 2027 року.

Для України ці вибори матимуть особливе значення. Франція є однією з провідних держав ЄС, а її позиція впливає на європейську оборонну політику, підтримку України та її шлях до членства в Євросоюзі. Поки рейтинги Глюксманна значно поступаються його головним суперникам, однак до виборів ще понад рік. Французька політика вже не раз демонструвала, наскільки швидко може змінюватися розстановка сил.

Тимофій Милованов

ЗА КУЛІСАМИ ДИПЛОМАТІЇ: ЯКУ РОЛЬ МОЖЕ ОТРИМАТИ ГЛАВА ЦРУ У ПЕРЕГОВОРАХ З ПУТІНИМ

Адміністрація Дональда Трампа може переглянути формат переговорів щодо завершення війни в Україні. За даними Financial Times, директор Центрального розвідувального управління (ЦРУ) Джон Реткліфф готується відігравати більшу роль у переговорах із Росією та Україною, тоді як у Білому домі розглядають можливість скорочення участі спеціального посланця Стіва Віткоффа та зятя президента Джаредда Кушнера. Остаточного рішення щодо зміни переговорної команди, однак, наразі немає.

Можлива зміна підходу відбувається на тлі відсутності помітного прогресу в американських зусиллях домогтися припинення війни. Віткофф і Кушнер, які останні місяці відігравали провідну роль у контактах Вашингтона з Москвою та Києвом, 5 вересня провели в Кремлі понад тригодинну зустріч із Володимиром Путіним. Сторони не оголосили про конкретний прорив чи нові домовленості. Водночас російська сторона назвала переговори конструктивними, тому говорити про повний провал зустрічі як про встановлений факт було б передчасно.

На цьому тлі дедалі більшої ваги набувають контакти через розвідувальні канали. Джон Реткліфф уже став безпосереднім учасником цього процесу. 25 серпня він здійснив неафішований візит до Москви, де про-

вів зустріч із керівниками російських спецслужб, зокрема директором ФСБ Олександром Бортниковим та головою Служби зовнішньої розвідки Сергієм Наришкіним. Візит привернув особливу увагу, оскільки відбувся на тлі спроб Вашингтона відновити переговорний процес щодо війни в Україні.

За повідомленнями американських ЗМІ, під час зустрічей Реткліфф передав російській стороні оцінку Вашингтона щодо перспектив війни та військово-економічного становища Росії. Його послання, за даними джерел, полягало в тому, що Москва має можливість домовитися про припинення війни зараз, до подальшого погіршення її становища.

Водночас московський візит Реткліффа мав і ширший дипломатичний вимір. За даними Axios, директор ЦРУ порушував питання можливості проведення тристоронньої зустрічі Дональда Трампа, Володимира Путіна та Володимира Зеленського. За повідомленнями видання, він також намагався з'ясувати, чи можуть контакти між американською та російською розвідками сприяти відновленню переговорів між Москвою та Києвом.

Обставини можливого контакту Реткліффа з Путіним залишаються суперечливими. За повідомленнями окремих джерел, російський президент спочатку міг планувати зустріч

із директором ЦРУ, але згодом її скасували. Кремль, однак, заперечив, що така зустріч була запланована. Тому стверджувати, що Путін особисто відмовився зустрічатися з Реткліффом, наразі не можна як про встановлений факт.

Попри повідомлення Financial Times про можливе розширення ролі Реткліффа, офіційний Вашингтон відкидає інформацію про підготовку до заміни Віткоффа та Кушнера. У Білому домі заявили, що президент Трамп продовжує довіряти своїй чинній переговорній команді. У ЦРУ також заперечили повідомлення про те, що Реткліфф готується перебрати на себе провідну роль у переговорах.

Водночас сама поява таких повідомлень свідчить про те, що адміністрація Трампа шукає нові шляхи для просування переговорного процесу. Financial Times повідомила, що американські посадовці вже обговорювали можливі зміни з європейськими партнерами. За даними видання, серед причин перегляду формату є розчарування відсутністю прогресу та суперечки всередині американської команди щодо того, як вести переговори з Москвою.

Якщо роль Реткліффа справді буде розширена, це не обов'язково означатиме повну заміну дипломатичного треку розвідувальним. Радше йдеться про посилення паралельного каналу, який уже використовується для кон-

тактів із російськими спецслужбами. На відміну від спеціальних посланців, директор ЦРУ має безпосередній доступ до американських розвідувальних оцінок щодо військового та економічного потенціалу Росії, а його контакти з російським керівництвом можуть відбуватися у значно більш закритому форматі.

Для Вашингтона такий підхід може мати практичне значення. Розвідувальні канали здатні забезпечувати конфіденційний обмін позиціями навіть тоді, коли офіційна дипломатія заходить у глухий кут. Однак сам факт участі директора ЦРУ не означає автоматичного переходу переговорів до «позиції сили» чи готовності Москви до компромісу.

Поки що говорити про передачу Реткліффу контролю над переговорами або про його призначення головним перемовником зарано. Підтверджено лише те, що директор ЦРУ вже був безпосередньо залучений до контактів із російським керівництвом, а в адміністрації Трампа обговорюється можливість ширшого використання цього каналу. Чи стане Реткліфф новим ключовим переговорником Вашингтона, залежатиме від подальших рішень Білого дому та, передусім, від того, чи з'явиться реальна готовність Кремля рухатися до припинення війни.

Олександра Чорна

Фундація Будучність

Фундація Будучність - зростає, розвивається і діє згідно сучасних потреб нашої громади, але має впевнену візію на майбутнє.

Кожна пожертва, спрямована на підтримку громадських, культурних, історичних та освітніх зусиль в Канаді, є важливим знаком довіри і підтримки діяльності нашої Фундації.

Історичні проекти та культурні заходи

Медичні та гуманітарні проекти

Важливі будівлі

Документальні фільми

Концерти та музичні записи

Молодь та спорт

Освітні, наукові, дослідницькі публікації та виставки

Громадські заходи, конференції, семінари

Проекти, направлені на зміцнення добробуту українців

2282 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6S 1N9 Phone: (416) 763-3388 Fax: (416) 763-4512 Website: bcufoundation.com

Forum TV

OMNI 1 - ON
субота - 8 PM
вівторок - 11 PM*
субота - 7 AM*

OMNI - AB
неділя - 8 AM

OMNI - BC
неділя - 8 AM

*Повторення

Дивіться Forum TV!

Рекламуйтеся або станьте спонсором частини програми!

Дивіться програму по всій Канаді на телеканалі OMNI!

 ForumTV Canada @ForumTVCanada

www.forumtv.ca | TEL: 416-572-8255 | info@forumtv.ca

FRIENDS OF UKRAINE DEFENCE FORCES

DONATE TODAY

ПЕРЕДПЛАТИТЬ «ГОМІН УКРАЇНИ»

Будьмо в КОНТАКТ-і

ONTARIO: Thursday at 10:00 PM
Sunday at 3:00 PM
Tuesday at 8:00 AM

ALBERTA: Sunday at 10:00 AM

British Columbia: Sun 11:00 AM

Next GEN!

ON: Thu at 11:00 PM, Sat at 9:30 PM, Sun 4:00 PM
AB: Thu at 1:30PM, Sat. 1:30 PM **BC:** Sat at 11:00 AM

ALBERTA KONTAKT: AB: SUN 3:00 PM, Mon 8:00, Tue 3:00 PM
ON: TUES 7:00 AM **BC:** SAT 15:00

STUDIO@KONTAKT.CA

е-mail:
ukrradiofm@gmail.com

Facebook:
Lyubomyra Matviyas

ПОСТУП

українська радіопрограма

Щонеділі 9-10 год. вечора на хвилях FM 88,9 у прямому ефірі

www.cirvfm.com

Новини з України та світу
Інтерв'ю та дискусії

Замовляйте у нас музичні вітання
Слухайте і підтримуйте нас!
Розрахунковий рахунок #43282 у кредитовій спілці Будучність

Керівник і ведуча - Любомира Матвіяс

IRCC ЗНОВУ...

боти, отриманий у період навчання на full-time, не зараховуватиметься як канадський досвід роботи для Canadian Experience Class і не даватиме відповідних балів у системі Express Entry.

Електронний лист від IRCC ще не підтверджує право на навчання

Останнім часом багато іноземців, зокрема деякі заявники на статус біженця, отримали від IRCC електронні листи із повідомленням про можливість навчатися без study permit. Це спричинило значну плутанину та хвилю звернень до імміграційних представників.

Важливо розуміти, що такий лист сам по собі не створює імміграційного статусу і не замінює перевірку умов політики. Вирішальним є не отримання повідомлення, а наявність чинного дозволу на роботу та відповідність усім іншим вимогам.

Якщо work permit уже закінчився і людина лише продовжує працювати на maintained status, вона не підпадає під нове звільнення від обов'язку отримувати study permit.

Що потрібно перевірити перед початком навчання

Перед реєстрацією та сплатою за курс варто перевірити чи:

- дозвіл на роботу залишається чинним;
- програма триває не більше шести місяців і завершується до закінчення work permit;
- навчання є full-time;
- програма передбачає практику або co-op placement;
- навчання може вплинути на майбутню імміграційну заяву або зарахування канадського досвіду роботи.

Нові правила справді спрощують доступ до короткострокового навчання для власників чинних дозволів на роботу. Але їх не слід сприймати як загальний дозвіл на будь-яке навчання або як новий шлях для приїзду чи збереження статусу в Канаді.

Отже, нова політика спрощує доступ до короткострокового навчання, але не є загальним дозволом на будь-яке навчання чи новим шляхом для приїзду або збереження статусу в Канаді. Фактично IRCC відкрило вікно, але для частини тимчасових резидентів водночас зачинило двері.

Ольга Сенишин, адвокатка та нотаріус, партнерка юридичної фірми CGS LAW у Торонто.
Працює у сфері імміграційного, біженського та сімейного права, представляючи інтереси клієнтів по всій Канаді.

ПІСНЯ УКРАЇНИ - SONG OF UKRAINE

З ПОНЕДІЛКА
ДО П'ЯТНИЦІ
9 ГОДИНА РАНКУ

LIVE
MONDAY
TO FRIDAY

9:00
AM

Працює для громади з 1959р.
на хвилі CJMR 1320am

ГОМІН УКРАЇНИ

Головний редактор: д-р Надя Герелюк
Голова редакційної колегії: д-р Олег Романишин

Газета заснована у 1948 році видає Видавнича Спілка "Гомін України" з обмінною порукою у Торонті Онтаріо Канада
«Гомін України» – орган Українських Державницьких Організацій Канади

 416-516-2443
Website: www.homin.ca

E-mail: homin@on.aibn.com
Адміністрація: info@homin.ca

Postmaster, send address changes to:
"Homin Ukrainy" Publishing Co. Ltd. 9 Plastics Ave., Toronto, Ont. M8Z 4B6

Передплата:	Publication mail: \$90.00 на рік Standard mail: \$125.00 на рік	США: \$150.00 на рік Міжнародні: \$275.00
--------------------	--	--

Редакція не повертає надісланих матеріалів і не веде листування в їх справі, застерігає право їх скорочувати та справляти. Статті, підписані прізвищем чи ініціалами, не є обов'язково висловом становища редакції. У матеріалах з України збережено правопис оригіналу. Оголошення до кожного чергового числа приймаємо телефоном або письмово до П'ЯТНИЦІ, год. 1:00 по пол.

За зміст оголошень редакція не відповідає. Річники "Гомону України" та англomовного додатку "Ukrainian Echo" можна замовляти в електронному форматі.

Tel.: 416-516-2443

e-mail: homin@on.aibn.com

www.homin.ca

DEPOSIT SPECIAL

СПЕЦІАЛЬНА ПРОПОЗИЦІЯ

4.00%*

6 MONTHS

NEW MONEY ONLY

Обмежена за часом пропозиція, яка дозволить свіжим коштам працювати ефективніше

*Terms and conditions apply: 6-month term only; NEW money only; includes Registered and Non-Registered Funds. We reserve the right to change, extend, or withdraw this offer at any time. Offer valid from July 14, 2026. Rates are annual and subject to change.

BCU Insurance

A Division of Oracle RMS

HOME

CRITICAL ILLNESS

GROUP BENEFITS

TRAVEL

AUTO

PERSONAL

LIFE

DISABILITY

“Our mission is to provide protection that empowers clients to navigate life's uncertainties with confidence.”

SCAN HERE

416.763.8902 | bcuinsurance.com | info@bcuinsurance.com

Tel.: 416-516-2443

e-mail: homin@on.aibn.com

www.homin.ca